

[Aage Fogh.]

men hvis man udligner denne tekniske Mangel ved at regne f. Eks. 20—25 Kr. pr. ha i Driftslederløn, det vil sige ca. 4 000 à 5 000 Kr. til Driftslederen, saa vilde det dog for disse Herregaardes Vedkommende sige, at de har haft en Forrentningsprocent af noget over 5 pCt. Det er altsaa en betydelig Fremgang for disse 4—5 Aar, der her er Tale om.

Nu ved jeg meget vel, at betragter man Landbrugets Vilkaar ud fra det her fremførte, saa er det Billede, der tegner sig i Dag, relativt lyst. Det kan ingen benægte; det er Sandhed. Men det, der er det beklagelige, og det, vi skal beskæftige os med her, er den bedrøvelige Kendsgerning, at omkring Halvdelen af danske Landmænd skal ikke blot forrente den bogførte Værdi, som staar i det paagældende Brug, og som lægges til Grund for Beregningen af Forrentningsprocenten, men de skal tillige forrente den Gæld, som deres Brug er behæftet med, og det vil sige op til 50 pCt. over det Beløb, der her er Tale om.

Undertiden har jeg mødt den Opfattelse angaaende disse Landbrugsregnskaber, at noget saadant som Driftslederløn var en Post, der først beregnedes, naar man havde fundet Forrentningsprocenten. Derfor kunde jeg ønske her fra denne Plads at gøre den Bemærkning, at disse Beregninger selvfølgelig altid er foretaget paa det Grundlag, at man først beregner det almindelige Arbejdsvederlag, dernæst beregner Driftslederløn og endelig paa Grundlag af den Sum, der er til Rest, beregner, hvor stor en Forrentning der kan blive paa den Kapital, der er bundet i vedkommende Landbrug. Den Post, der hedder Driftslederløn, og som altsaa er det rene Vederlag for Ejeren for at lede Bedriften, vil for de mindre Landbrug, for Husmandsbrug, udgøre 66 Kr. pr. ha, for Gaardmandsbrug 56 Kr. pr. ha, for Proprietærgaarde, eller hvad man nu vil kalde dem, 40 Kr. og endelig for egentlige Herregaarde nogle og tyve Kroner pr. ha, altsaa en ikke ganske uvæsentlig Sum og heller ikke nogen uvæsentlig Sum i Forhold til det Beløb, Renten stiller Krav om.

Jeg gør opmærksom paa disse Ting, fordi de synes mig at vise, at de Foranstaltninger, der nu er gennemført gennem en Periode af 4—5 Aar, i hvert Tilfælde har virket paa en saadan Maade, at den Del af den danske Landbostand, der i Øjeblikket ikke er særlig gældbetyngt — og det vil altsaa sige de, der har en Behæftelse af ikke over 85 til 90 pCt. —, og som samtidig er middeldygtige Mænd, sidder i Øjeblikket

under saadanne Vilkaar med deres Ejendom, at de ingen Støtte behøver. Men bag ved dette skjuler sig den Kendsgerning, som jeg nævnte før, at en meget stor Part af de gældtyngede Landmænd, navnlig de yngre, sidder under saadanne Vilkaar i Dag, at netop disse bedrede Vilkaar for det danske Landbrug medfører en overhaandtagende Fare for dem derved, at man i den kommende Tid vil faa et større Antal Tvangsauktioner end ønsket. Derfor er det nødvendigt, at man fra Rigsdagens Side nu beskæftiger sig med det Spørgsmaal, paa hvilken Maade dette kan hindres.

Jeg og mit Parti er principielt ikke Tilhængere af, at Tvangsauktioner udelukkes. I enkelte Tilfælde anser vi det for heldigt, at de staar som den sidste Udvej til, at Brug skifter Ejere. Men i en Periode som den, vi er inde i, er der ingen Tvivl om, at hvis Tvangsauktioner fik Lov til at gaa deres Gang uhindret i Øjeblikket, vilde det medføre for det første, at store Værdier, der kan opføres i Kroner, vilde lægges øde, men dernæst ogsaa, at store Værdier, der ikke kan vurderes i Penge, vil ødelægges samtidig, og for ikke at ødelægge flere Værdier og flere Menneskeskæbner end højst nødvendigt stiller man det Forslag, her er Tale om.

Jeg skal ikke gaa langt ind i Enkeltheder angaaende selve Forslaget, idet jeg regner med, at dem vil vi komme til at behandle siden i Udvalget og ved anden Behandling her i Salen. Men der er dog visse Ting, jeg kunde ønske at gøre opmærksom paa. Jeg ønsker da at understrege, at naar § 3 forudsætter frivillige Overenskomster, hvorefter Kreditorer ud over Rentetilskuddet paa 3 pCt. højst maa faa 1½ pCt. i Rente af deres Gæld og højst et Afdrag paa 2 pCt., forventer man fra alle Sider, at alle disse Kreditorer vil forstaa, at de har en moralsk Forpligtelse til at overholde disse Betingelser og nedsatte deres Rentekrav hertil; og skulde det mod al Forventning vise sig ikke at blive Tilfældet, vil jeg gerne understrege, at saa vil jeg finde det rimeligt, at man fra Lovgivningsmagtens Side kom til at beskæftige sig med det Spørgsmaal. Det forekommer mig nemlig, at hvis der gennemføres en Ordning af den Art, som vil sikre disse Prioriteter den Rente, her er Tale om, maa den gennemføres i det store og hele.

Selve det Afsnit, der omhandler Renten, er forholdsvis let overskueligt. Det ærede Medlem Hr. Brorsen gav nogle Oplysninger om, hvor meget dets Bestemmelser vilde betyde i Kroner og Ører for de enkelte Landmænd. Jeg skal i og for sig